

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-192/21

від « 25 » березня 2021 року

Прем'єр-міністру України
Шмигалю Д. А.

Вельмишановний Денисе Анатолійовичу!

Асоціація міст України зверталась до Вас 1 лютого 2021 року щодо вирішення проблем судових позовів ветеранів війни до органів місцевого самоврядування з питань виплат грошової допомоги до 5 травня (лист АМУ № 5-53/21 додається). Так, відповідно до рішення Конституційного Суду України від 27.02.2020 № 3-р/2020 та зразкового рішення Верховного Суду України від 29.09.2020 у справі № 440/2722/20 ветерани війни подають до суду до міських органів соцзахисту з вимогою виплатити державну грошову допомогу до 5 травня в розмірах, встановлених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Органи місцевого самоврядування програють зазначені судові спори та зобов'язані сплатити до державного бюджету (спеціальний фонд) виконавчий збір та інші судові витрати. Вартість однієї такої справи **у зв'язку з бездіяльністю держави для органів місцевого самоврядування становить приблизно 26 тис. гривень**. За даними Мінсоцполітики у 2020 році 1 млн громадян отримали щорічну разову грошову допомогу до 5 травня. Тобто, якщо всі отримувачі допомоги подадуть до суду, то витрати з місцевих бюджетів становитимуть **26 млрд гривень**.

Крім того, оскільки органи місцевого самоврядування не мають законної можливості виконати рішення суду (сплатити з держбюджету необхідну суму державної допомоги), то органи казначейства блокують їм рахунки. Зазначене призводить до критичної ситуації в громадах та унеможливорює здійснення видатків по незахищеним платежам, а саме:

- відшкодування витрат, пов'язаних з пільговим перевезенням громадян;
- оплата виконання робіт з капітального ремонту житла осіб з інвалідністю внаслідок війни;
- оплата послуг з професійної адаптації ветеранів війни;
- оплата допомоги з тимчасової непрацездатності, вагітності та пологам працівників органів місцевого самоврядування;
- організація діяльності органу місцевого самоврядування (придбання офісного обладнання, оплата телекомунікаційних та інших послуг, тощо).

АМУ у своєму листі визначила конкретні кроки, направлені на вирішення вищезазначеної проблеми, а саме:

1. Виділення з державного бюджету необхідних коштів для виплати недоплачених у 2020 році сум разової грошової допомоги до 5 травня.
2. Виплати у 2021 році таких допомог у визначеній Законом в сумі.
3. Забезпечення виконання рішень суду за державними програмами за рахунок коштів Державного бюджету України, зокрема сплати виконавчого збору, витрат виконавчого провадження та на правничу допомогу.
4. Звільнення органів місцевого самоврядування у справах, пов'язаних із виконанням завдань у сфері соціального захисту населення, від сплати виконавчого збору та судового збору.

Вице-прем'єр-міністр України – Міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України О. Резніков доручив Мінветеранів, Мінсоцполітики, Мінфіну та Мін'юсту вжити відповідних заходів реагування відповідно до листа АМУ (доручення від 10.02.2021 № 5733/1/1-21). На жаль, вищезазначені міністерства не запропонували жодних шляхів вирішення проблеми, яка виникла внаслідок фінансування не в повному обсязі державної виплати ветеранам війни (лист Мінветеранів від 01.02.2021 № 5-53/21 додається). Тобто, на думку АМУ, **центральні органи виконавчої влади самоусунулись від вирішення проблем ветеранів війни.**

Крім того, у Державному бюджеті України на 2021 рік передбачена виплата грошової допомоги до 5 травня у сумі, що не відповідає законам України та суперечить рішенню Конституційного Суду України. А це, враховуючи рішення Верховного Суду України, призведе до неможливості виплати органами місцевого самоврядування зазначеної допомоги у 2021 році.

Враховуючи вищезазначене, просимо Вас, вельмишановний Денисе Анатолійовичу, провести зустріч з міськими головами для нагального вирішення вищезазначеного питання.

Додаток: на 7 арк.

З повагою

Виконавчий директор Асоціації

О. В. Слобожан

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-53/21

від « 1 » лютого 2021 року

Прем'єр-міністру України
Шмигалю Д. А.

Вельмишановний Денисе Анатолійовичу!

До Асоціації міст України надходять численні звернення органів місцевого самоврядування щодо судових спорів від ветеранів війни та деяких інших категорій громадян по перерахунку щорічної разової грошової допомоги до 5 травня. Так, відповідно до зразкового рішення Верховного Суду України від 29.09.2020 у зразковій справі № 440/2722/20 держава повинна виплачувати відповідну грошову допомогу в розмірах, встановлених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», а саме від 5 до 10 мінімальних розмірів пенсії за віком, залежно від статусу особи. На сьогодні ж грошова допомога виплачується на рівні, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 № 112 (далі – Постанова № 112), що відповідно до рішення Конституційного Суду України від 27.02.2020 № 3-р/2020 не відповідає Конституції України (є неконституційним).

Відповідно до Постанови № 112 органи місцевого самоврядування лише перераховують ветеранам війни кошти, які їм розподілені Мінсоцполітики та ОДА. Відповідно до законів Мінсоцполітики організує виплату до 5 травня разової грошової допомоги та є головним розпорядником коштів бюджетної програми 2501150, у якій передбачена вищезазначена допомога. Тобто, порушення законодавства, а саме виплата допомоги у меншій сумі, ніж визначено Законом, здійснюється у зв'язку з дією та бездіяльністю органів державної влади, а не органів місцевого самоврядування. В той же час, саме органи місцевого самоврядування виступають відповідачами в судах за позовами ветеранів війни як органи, уповноважені здійснювати виплату грошової допомоги до 5 травня. Судова практика показує, що органи місцевого самоврядування програють судові спори. Крім необхідності виплатити недоплачену суму грошової допомоги з державного бюджету, рішення суду призводить також до виплат за рахунок коштів місцевого бюджету за кожну справу:

- виконавчого збору в розмірі **24 000 грн**;
- витрат виконавчого провадження в розмірі приблизно **200 грн**;
- витрат на правничу допомогу в розмірі приблизно **2 000 грн**;
- судового збору, зокрема, за подачу апеляційних та касаційних скарг.

Тобто, вартість однієї такої справи у зв'язку з бездіяльністю держави для органів місцевого самоврядування становить не менше **26 тис. гривень**. За даними Мінсоцполітики у 2020 році 1 млн громадян отримали щорічну разову грошову допомогу до 5 травня. Тобто, якщо всі отримувачі допомоги подадуть до суду, то витрати з місцевих бюджетів становитимуть **26 млрд гривень**.

Зазначені витрати повинні фінансуватись за рахунок коштів державного бюджету, оскільки відповідно до статті 142 Конституції України витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.

Враховуючи те, що частина вищезазначених судових спорів знаходяться в стадії розгляду, а частина ветеранів війни ще не подали до суду, з метою деескалації проблеми **просимо Вас, Вельмишановний Денисе Анатолійовичу, терміново здійснити дії щодо:**

1. Виділення з державного бюджету необхідних коштів для виплати недоплачених у 2020 році сум разової грошової допомоги до 5 травня;
2. Виплати у 2021 році таких допомог у визначеній Законом в сумі;
3. Забезпечення виконання рішень суду за державними програмами за рахунок коштів Державного бюджету України, зокрема сплати виконавчого збору, витрат виконавчого провадження та на правничу допомогу;
4. Звільнення органів місцевого самоврядування у справах, пов'язаних із виконанням завдань у сфері соціального захисту населення, від сплати виконавчого збору та судового збору.

З повагою

В. о. Виконавчого директора Асоціації

В. В. Сидоренко

МІНІСТЕРСТВО У СПРАВАХ ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНИ

провулок Музейний, 12, м. Київ, 01001, тел. 0(44)281-08-50, тел./факс 0(44)281-08-57
E-mail: control@mva.gov.ua Web: <http://www.mva.gov.ua> Код ЄДРПОУ 42657144

№ _____

На № 5-53/21

від 01.02.2021

Асоціація міст України

вул. Січових Стрільців, буд. 73,
11 поверх, м. Київ, 04053

Міністерство у справах ветеранів України разом із Міністерством соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики), Міністерством фінансів України (далі – Мінфін) та Міністерством юстиції України (далі – Мін’юст) на виконання доручення Віце-прем’єр-міністра України – Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Резнікова О. Ю. від 10.02.2021 № 5733/1/1-21 розглянуло лист Асоціації міст України від 01.02.2021 № 5-53/21 щодо виплати щорічної разової грошової допомоги до 5 травня (далі – грошова допомога) з урахуванням Рішенням Конституційного Суду України від 27.02.2020 № 3-р/2020 (далі – Рішення № 3-р) та рішення Верховного Суду України від 29.09.2020 № Пз/9901/14/20 (№ 440/2722/20) (далі – Рішення № 440), фінансового забезпечення виконання судових рішень, прийнятих на користь ветеранів війни, щодо перерахунку грошової допомоги, а також стосовно звільнення органів місцевого самоврядування від сплати виконавчого та судового збору і повідомляє.

Щодо виплати грошової допомоги з урахуванням Рішення № 3-р

Законом України від 25.12.1998 № 367-XIV “Про внесення змін до Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (далі – Закон № 367) до статей 12–16 Закону України від 22.10.1993 № 3551-XII “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (далі – Закон № 3551) внесено зміни, якими передбачено виплату грошової допомоги ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни в розмірі від трьох до десяти мінімальних пенсій за віком.

Згідно із Законом № 367 Кабінет Міністрів України визначає порядок виплати грошової допомоги та щорічно у проєкті Державного бюджету України передбачає для цього необхідні кошти.

Законом України від 28.12.2014 № 79-VIII “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин” розділ VI “Прикінцеві та перехідні положення” Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) було доповнено, зокрема, пунктом 26, яким установлено

ДОКУМЕНТ СЕБ АСКОД

Сертифікат
58E2D9E7F900307B0400000BC973000ED398C00

Підписувач Порхун Олександр Володимирович
Дійсний з 02.12.2020 11:31:23 по 02.12.2022 11:31:23

Міністерство у справах ветеранів України
№ 2311/02/09.1-21 від 05.03.2021

повноваження Кабінету Міністрів України в межах бюджетних призначень, установлених законом про Державний бюджет України, визначати розміри грошової допомоги, зокрема, ветеранам війни.

Рішенням № 3-р позбавлено Кабінет Міністрів України повноважень визначати розмір грошової допомоги для ветеранів війни та фактично повернуто її до розмірів, встановлених Законом № 367.

За інформацією Мінфіну, будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, яке встановлюється законом про Державний бюджет України у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України (далі – Кодекс).

Відповідно до пункту 8 статті 7 Кодексу бюджетні кошти використовуються лише на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями.

У Державному бюджеті України видатки на виплату грошової допомоги передбачаються у складі видатків за бюджетною програмою КПКВК 2501150 “Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань та соціальна допомога особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною” (далі – КПКВК 2501150), головним розпорядником яких є Міністерство соціальної політики України. У 2020 році обсяг видатків за цією бюджетною програмою становив 1 397,8 млн гривень.

Виплату грошової допомоги проведено в розмірах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 № 112 “Деякі питання виплати у 2020 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” і “Про жертви нацистських переслідувань”, які розраховані з урахуванням обсягу бюджетних призначень, передбачених у Державному бюджеті України на цю мету.

Згідно із Законом України “Про Державний бюджет України на 2021 рік” за вищезазначеною бюджетною програмою передбачено видатки в сумі 1 382,5 млн гривень.

Частиною сьомою статті 22 Кодексу визначено, що головний розпорядник бюджетних коштів здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень.

При цьому, з метою недопущення порушення прав ветеранів війни та прийняття судових рішень щодо перерахунку грошової допомоги Мінсоцполітики звернулося до Мінфіну щодо збільшення обсягів видатків за КПКВК 2501150.

Варто зазначити, що розмір грошової допомоги, визначений у мінімальних пенсіях за віком, суперечить вимогам Закону України від 09.07.2003 № 1058-IV “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, згідно з яким мінімальний розмір пенсії за віком застосовується виключно для визначення розмірів пенсій, призначених відповідно до цього Закону.

Забезпечення щорічної виплати грошової допомоги у розмірах, визначених у мінімальних пенсіях за віком, потребує понад 8 млрд грн з

Державного бюджету України, за відсутності фінансових ресурсів у необхідному обсязі для виконання вже діючих законів України щодо надання пільг.

Зважаючи на викладене, необхідно визначити єдиний підхід у встановленні розміру грошової допомоги, що задовольняв би інтереси ветеранів війни та був збалансованим щодо показників бюджету, з огляду на те, що більшість інших видатків бюджету також є соціально спрямованими і потребують пріоритетного врахування.

З метою врегулювання питання визначення розмірів грошової допомоги народними депутатами України Королевською Н. В. та іншими на розгляд Верховної Ради України подано проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення розміру щорічної разової грошової допомоги до 5 травня” (реєстр. № 5089 від 17.02.2021).

Щодо фінансового забезпечення виконання судових рішень, прийнятих на користь ветеранів війни, щодо перерахунку грошової допомоги

Мін’юстом з порушеного питання висловлено наступну позицію.

Відповідно до статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов’язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Суд ухвалює рішення іменем України. Судове рішення є обов’язковим до виконання. Держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку (стаття 129¹ Конституції України).

Згідно з даними автоматизованої системи виконавчого провадження встановлено, що на виконанні в органах державної виконавчої служби не перебували виконавчі провадження з примусового виконання виконавчого листа, виданого на підставі Рішення № 440.

Умови і порядок виконання судових рішень визначає Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII “Про виконавче провадження” (далі – Закон № 1404).

Відповідно до пункту 1 частини другої статті 18 Закону № 1404 виконавець зобов’язаний здійснювати заходи примусового виконання рішень у спосіб та в порядку, які встановлені виконавчим документом і цим Законом.

Статтями 63, 75 Закону № 1404 передбачено, зокрема, що у разі невиконання без поважних причин у встановлений виконавцем строк рішення, що зобов’язує боржника виконати певні дії або утриматися від їх вчинення, виконавець застосовує до боржника штрафні санкції та у разі невиконання боржником рішення, яке не може бути виконано без участі боржника, виконавець надсилає до органу досудового розслідування повідомлення про вчинення боржником кримінального правопорушення та виносить постанову про закінчення виконавчого провадження.

Аналізуючи стан виконання рішень щодо соціальних виплат, які перебувають на виконанні в органах державної виконавчої служби, необхідно зазначити, що вказані судові рішення у своїй резолютивній частині містять

вимогу зобов'язати державний орган вчинити певні дії щодо нарахування пенсій чи інших соціальних виплат та подальшій їх виплаті.

В переважній більшості рішення суду боржниками виконуються частково, лише в частині нарахування стягувачам соціальних виплат. Стосовно виплати, боржники посилаються на відсутність у бюджетній програмі достатнього обсягу грошових коштів для погашення вже існуючої заборгованості.

Разом з тим, Законом України від 05.06.2012 № 4901-VI “Про гарантії держави щодо виконання судових рішень” (далі – Закон № 4901) встановлено механізм виконання рішень суду, за якими боржниками є державний орган, державні підприємства, установа, організація, юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства.

Частиною другою статті 7 Закону № 4901 передбачено, що у разі, якщо рішення суду про зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за якими є державний орган, державне підприємство, юридична особа, не виконано протягом двох місяців з дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, крім випадків, коли стягувач перешкоджає провадженню виконавчих дій, державний виконавець зобов'язаний звернутися до суду із заявою про зміну способу і порядку виконання рішення.

Встановлений Законом № 4901 механізм передбачає, що виконання рішень суду про стягнення коштів з державного органу здійснюється Державною казначейською службою України (далі – Казначейство) в межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності у зазначеного державного органу відповідних призначень – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду.

Варто зазначити, що після передачі документа до органів Казначейства в порядку, передбаченому Законом № 4901, державний виконавець фактично не вчиняє заходів примусового виконання рішень.

Підставою для передачі до органів Казначейства рішень про стягнення коштів з підприємств-боржників є, зокрема, встановлена законом заборона щодо звернення стягнення на майно чи кошти боржника.

Таким чином, єдиною об'єктивною проблемою невиконання або тривалого виконання рішень суду про стягнення соціальних виплат є відсутність у бюджетній програмі достатнього обсягу грошових коштів для погашення існуючої заборгованості за рішеннями судів.

На виконання таких судових рішень щорічно в законах України про Державний бюджет України передбачаються відповідні видатки. Так, у Законі України “Про Державний бюджет України на 2021 рік” за бюджетною програмою КПКВК 3504040 “Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою”, головним розпорядником коштів якої є Казначейство, передбачено 100 млн гривень.

Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 845 (зі змінами).

Таким чином, судові рішення про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, виконуються відповідно до вказаних актів законодавства в порядку черговості та в межах коштів, передбачених на такі цілі в державному бюджеті.

Щодо звільнення від сплати судового збору

За інформацією Мін'юсту, Законами України від 22.05.2015 № 484-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору” та від 03.10.2017 № 2147-VIII “Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів” внесено зміни, зокрема, до Закону України від 08.07.2011 № 3674-VI “Про судовий збір” (далі – Закон № 3674), якими органи державної влади та органи місцевого самоврядування виключено з переліку осіб, які звільняються від сплати судового збору під час розгляду певних категорій справ.

Наразі, згідно із Законом № 3574, пільги зі сплати судового збору встановлені лише для фізичних осіб (в більшості випадків для соціально незахищених верств населення) та органів місцевого самоврядування за подання заяви про визнання спадщини відумерлою.

Відповідно до статті 9 Закону № 3674 судовий збір сплачується за місцем розгляду справи та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України. Кошти судового збору спрямовуються на забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів судової влади, а також на забезпечення архітектурної доступності приміщень судів, доступності інформації, що розміщується в суді, для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Водночас повідомляємо, що на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Третьяковою Г.М. внесено проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судовий збір” щодо забезпечення стабільного виконання законодавства про верифікацію державних виплат” (реєстр. № 3551 від 28.05.2020), яким пропонується звільнити від сплати судового збору під час розгляду справ у всіх судових інстанціях, зокрема, структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій, виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, на які покладено завдання щодо вирішення питань соціального захисту населення.

Перший заступник Міністра

Олександр ПОРХУН